

Ledarskap i stallmiljö – normer, fostran och framtid

*Leadership in stable environment
– shaping young future leaders*

Elin Fridlund

Examensarbete • 15 hp

Hippolog - kandidatprogram

Examensarbete på kandidatnivå, K109

Enheten för hippologutbildning

Uppsala 2020

Ledarskap i stallmiljö – normer, fostran och framtid

Leadership in stable environment – shaping young future leaders

Elin Fridlund

Handledare: Therese Waerner, Sveriges Lantbruks Universitet, Institutionen för anatomi, fysiologi och biokemi

Examinator: **Susanne Lundesjö Kwart, Sveriges Lantbruks Universitet, Institutionen för anatomi, fysiologi och biokemi**

Omfattning: 15 hp

Nivå och fördjupning: Grundnivå, G2E

Kurstitel: Examensarbete i hippologi

Kurskod: EX0864

Program/utbildning: Hippolog – kandidatprogram

Kursansvarig institution: Institutionen för anatomi, fysiologi och biokemi

Utgivningsort: Uppsala

Utgivningsår: **2020**

Omslagsbild: Elin Fridlund

Serietitel: Examensarbete på kandidatnivå

Delnummer i serien: K109

Elektronisk publicering: <https://stud.epsilon.slu.se>

Nyckelord: Ridsport, framtida ledare, egenskaper, normer, faktorer

Sveriges Lantbruksuniversitet
Swedish University of Agricultural Sciences

Fakulteten för veterinärmedicin och husdjursvetenskap
Institutionen för anatomi, fysiologi och biokemi
Enheten för hippologutbildning

Innehåll

ABSTRACT	4
Leadership in stable environment – shaping young future leaders	4
INTRODUKTION	4
Bakgrund	4
Problem	6
Syfte	6
Frågeställning	7
Avgränsning	7
MATERIAL OCH METODER	7
Litteraturstudie	8
Ledarskap och idrott	8
Barn- och ungdomsrörelsen inom idrott	10
Ridsportens ledarskap	13
Stallmiljö och stallkultur	15
Kommunikation och kroppsspråk	17
RESULTAT	18
DISKUSSION	19
Ledarrollen inom barn- och ungdomsidrotten	19
Faktorer i stallmiljö som påverkar barn och unga	21
Egenskaper som utvecklar ett framtida ledarskap	22
Förslag på framtida studier	23
Slutsats	24
Författarens tack	25
SAMMANFATTNING	25
REFERENSER	26
Litteratur	26
Internet	27

ABSTRACT

Leadership in stable environment – shaping young future leaders

A good leadership can for example be characterized by good communication skills, inspiration, self-awareness, the ability to make decisions and a structured way of working. Previous research indicate that stable environment can be seen as a leadership school for future leaders, both in equestrian sport and other professions. The purpose of this study was to explore how the stable environment and equestrian sport shapes the future leaders. The research questions were: How could the leadership within the stables affect the youths? What factors can influence youths when forming their leadership skills? Which qualities can the youths get from the stable environment when forming their leadership skills?

The results of this study show that leadership was a central part of learning and playing. When you were a leader in a sport association it was important to have support from the association board. The study shows that associations gives good influences on youth's leadership skills since it emphasizes personal growth and democracy. Within the sport there were standards and invisible rules, defined by its leaders, that had great impact on the youths. Today the sport has an educational purpose in our society. Equestrian sport is more than just horseback riding and the leadership within the equestrian sport is complex. The study also shows that communication and trust was important to be able to convey a message to the horse. In the stable there were a lot of standards and invisible rules that hade a background from to the military. Through these standards the youth learned to be responsible, effective and focused. Another thing that this study showed was that the stable environment was a place where it's fun to practice leadership for future tasks. Through this they can grow into the role as a leader and become more confident in themselves. The stable ensures that youths feels important, learns to take control and take on more responsibilities.

The conclusion of this study shows that thanks to the standards and settings in the stable it shapes the youths in their leadership skills and gives them qualities like responsibility, effectivity, accuracy and focus that can become important in the future. At the same time, leaders in equestrian sport must be a role model who is open and humble. The study shows that while leadership within equestrian sport is complex, it gives lots of people meaningful occupation, were both internal and external factors affects youths when developing their leadership skills. Through the practice of being a leader in the stable environment self-confidence increases and can lead to assignments in leadership roles in the future.

INTRODUKTION

Bakgrund

För att vara en god ledare behövs olika egenskaper, exempelvis ska ledaren vara en god människa, bra på kommunikation, engagerad, vilja utvecklas, medveten om sina egna styrkor och svagheter, kunna fatta beslut och vara strukturerad. Vissa egenskaper väger tyngre än andra och en god ledare behöver inte ha alla. (Blomqvist och Röding 2010)

Blomqvist och Röding (2010) skriver att en ledare eller chef har tre olika kvaliteter, den tekniska förmågan, den mellanmännsliga förmågan och den konceptuella förmågan. Den tekniska förmågan handlar om kompetens inom ett fackområde, vilken behöver vara stor om personen kommer in som ny chef. Den mellanmännsliga förmågan innefattar förmågan att kommunicera och forma en grupp till att arbeta effektivt. Egenskapen att skapa relationer mellan människor har lika stor betydelse oavsett om det gäller en ny chef eller en chef som är högst upp i företagsledningen. Sist nämner Blomqvist och Röding (2010) om den tredje kvaliteten som är konceptuell förmåga som innebär att kunna fatta beslut, agera och förstå. Denna egenskap är viktigast för de högsta cheferna. Kommunikation är en viktig del för att kunna förmedla tankar och funderingar, men även för att påverka och övertyga andra, genom detta skapas gemenskap. För en ledare är kommunikationen något som används dagligen, genom samtal, förändringsarbete eller coaching. Ofta ses detta som en komplicerad del, här behöver ledaren lära sig att tolka sig själv och sin omgivning för att bli medveten och genom detta bygga en god grund inom kommunikation.

Idrotten i Sverige grundas i de föreningsdrivna organisationerna som har idrott för barn och unga (Hedenborg 2016). Totalt finns det 20 000 idrottsföreningar i Sverige som utövar en mängd olika idrotter (Hedenborg 2016). Det finns 72 medlemsförbund (specialidrottsförbund) och totalt finns det 3,1 miljoner medlemmar inom idrottsrörelsen. Ett av specialidrottsförbunden som finns är ridsport (Riksidrottsförbundet 2018). Riksidrottsförbundet är den samlande organisationen vars syfte är att stödja, företräda, utveckla och leda idrotten nationellt och internationellt (Riksidrottsförbundet 2018). Hedenborg (2016) fortsätter med att beskriva att idrottsrörelsen i Sverige är demokratiskt uppbyggd där samtliga medlemmar har en röst. Historiskt sett kan idrottsrörelsen tydligt kopplas samman med idrottsledaren. Idrotten har idag en stor roll i barn och ungas liv där fostran och lärande ses som viktigt. Idrottsledare har en viktig pedagogisk roll i form av utbildning och undervisning. Pedagogik kan i sin tur ses som en påverkansprocess menar Hedenborg (2016) vilket leder till att idrottsledare har stor möjlighet att påverka barn och unga som idrottar, både medvetet och omedvetet.

Idrotten vill (2009) är ett idéprogram som finns till för idrotten och var framtaget av Riksidrottsförbundet (RF). Sammanfattningsvis innehåller den verksamhetsidé, vision och värdegrund för idrotten samt riktlinjer för barn, unga och vuxnas idrottande men även idrottande i samhället. Idrottande för barn avser barn upp till 12 år. För barn är det viktigt att idrotten är allsidig och utvecklar den fysiska grundfärdigheten. Detta gäller även för ungdomar upp till 18 år oavsett om det handlar om bredden eller eliten. Det är ungefär 600 000 ledare som engagerar sig ideellt inom idrotten. Dessa ledare har en stor påverkan och fostran på många barn och unga eftersom nästintill alla barn och unga någon gång i sitt liv kommit i kontakt med föreningsidrotten. Detta i sin tur ställer krav på ledarna samt kvalitén på verksamheterna. Ledarnas roll blir mer än att enbart lära barn och unga den specifika idrotten, ledarna lär dem även grunden i idrottens värderingar.

I Sverige finns det idag nästan 360 000 hästar och totalt skapar hästen 16 900 helårssysselsättningar per år för branschen (HNS 2016). Enligt Forsberg (2007) är ridsport idag bland de populäraste sporterna som flickor ägnar sig åt. Sverige har en unik ridverksamhet och det finns ingen specifik samhällsklass som håller på med ridsport. Ungefär 83 % som håller på med ridsport är kvinnor och hälften är under 25 år vilket gör

att det är en stor ungdomsrörelse. Ridskolan ses idag inte bara som en ridskola ut mer som en fritidsgård där elever får träna på att ta ansvar samt kunna lösa problem menar Hedenborg (2007). Ridsporten och framförallt stallet ses som en stark ledarskola där framtidens ledare formas, både inom ridsporten men även inom andra yrken (Svenska Ridsportförbundet 2019a). Idag utbildas nästan 500 unga till ungdomsledare inom Svenska Ridsportförbundet (Svenska ridsportförbundet 2019b). Ungdomsledarkursen har funnits i flera decennier för att unga ska få en god grund att stå på samt kännedom inom värdegrund, pedagogik, ledarskap, färdigheter inom planering och vara en god förebild inom ridsporten (Svenska ridsportförbundet 2019b). Centrala ungdomssektionen (CUS) är en sektion som är direkt underställd Svenska ridsportförbundets styrelse. CUS arbetar för de unga på ridklubbar runt om i Sverige och drivs av unga. Ungdomar har inom Svensk Ridsport en stor talan och CUS har två platser i förbundsstyrelsen (Svenska Ridsportförbundet 2019c).

Som ledare inom ridsporten finns det många olika dokument och riktlinjer att följa för att få guidning och stöttning, en av dessa är *Ridsporten vill* (2012). Det är ett idéprogram som grundar sig på idrottens verksamhetsidé, mål och inriktning. Inom ridsporten har ledaren ett ansvar att hålla riktlinjerna levande samt förmedla dem för att göra ridsporten ännu bättre. Som ledare inom ridsporten innebär det även att vara en god förebild för alla i sin omgivning, andra medlemmar och samarbetsorganisationer. Som ledare och förebild blir det av vikt att följa regler och normer, vara engagerad och behandla hästen väl. Stallet är en plats där allt fler och fler kan umgås tillsammans och spendera stor del av sin tid utöver ridningen. Stallet blir en plats som är välkomnande, där trygghet är viktigt och att bli sedd. Stort fokus ska ligga på säkerheten i stallet men efter det är det viktigt att barn får lära sig genom lek, för att stimulera barnen och hålla ridsporten glädjefylld. Som ledare innebär det stort ansvar för att barnens stund i stallet blir säker, rolig och allsidig. (Svenska Ridsportförbundet 2012)

Problem

Inom området ledarskap finns idag ett flertal olika typer av teorier. Det finns en större mängd forskning om idrottens ledare jämfört med vad det finns om ridsportens ledare. För att forma ridsportens ledare behövs det mer kunskap och insikt i hur barn och unga kan påverkas i utvecklandet av sitt framtida ledarskap. Det behövs mer vetenskapliga belägg som kan understryka vad som redan är känt. Till exempel lyfter media ofta att stallet utvecklar framtidens ledare. I Dalarnas tidning skriver Mattias Karlsson (2015) om hur stallet och hästen ger ryttare auktoritet, de lär sig även ta ansvar, förmedla känslor och känna styrka. Det syns allt fler och fler högt uppsatta ledare som har en bakgrund inom ridsport.

Syfte

Syftet är att undersöka hur stallmiljö och ridsport kan forma framtidens ledare. Resultaten från studien kan användas för att uppmuntra barn och ungdomar till att vilja utbilda sig inom ledarskap samt få mer kunskap inom området.

Frågeställning

Frågeställningar som finns i studien är:

- Hur utövas ledarskap i stallmiljön som kan påverka barn och unga?
- Vilka faktorer i stallmiljö kan bidra till att barn och unga blir framtida ledare?
- Vilka ledaregenskaper kan barn och unga utveckla genom stallmiljö för att forma ett framtida ledarskap?

Avgränsning

Litteraturstudien avgränsas inom området ledarskap, både idrottsledare allmänt och specifikt inom ridsport och stallmiljö. Ledarskap som berör barn och unga kommer ha huvudfokus. Barn och unga definieras till de som är under 26 år vilket Svenska Ridsportförbundet räknar som unga (SvRF 2015). Studien fokuserar på stallmiljö snarare än ridundervisning, hur stallmiljön formar barn och ungas ledaregenskaper som de tar med sig in i framtiden. Vidare undersöks hur ledarskap ändrats över tid och vilka likheter och skillnader som finns. Ridsport har varit i fokus, andra delar av hästnäringen är ej undersökta i studien. Området föreningsfostran och tävlingsfostran är kända begrepp men som inte heller varit i fokus i studien och ej blivit utredda.

MATERIAL OCH METODER

I studien användes olika sökmotorer för att finna relevanta artiklar och böcker inom området. Både vetenskapliga och populärvetenskapliga på svenska och engelska för att skapa en bredd. Den största delen av materialet som användes i litteraturstudien är på svenska, troligen eftersom ridskola som finns i Sverige är unikt och det går därför inte att finna lika mycket utländsk forskning inom området. Det har därför varit svårt att hitta relevanta studier/avhandlingar på engelska.

Referenslistor i andras arbeten används för att hitta grundkällan till vissa påståenden. Generella sökningar har gjorts, sökord som användes var *ledarskap, barn och unga, idrottsledare, Riksidrottsförbundet, ridsport, ridsportförbundet* och *ridsportens ledare*. Sökningen började brett för att sedan smalnas av och få de önskvärda publikationerna som varit relevanta för litteraturstudien. De breda sökningarna har även varit till hjälp för att kunna arbeta fram en avgränsning och hitta relevant litteratur.

Samtliga källor granskades ur ett vetenskapligt perspektiv för att säkerställa att de är tillförlitliga källor. Sökmotorer som används var Diva, Epsilon, Swepub och Libris tillsammans med Google för att få tag på de populärvetenskapliga artiklarna. Materialet som togs fram har sammanfattats i litteraturstudien.

Rubrikerna som kategoriserar litteraturstudien användes för att lättare kunna arbeta med materialet och sedan bearbeta texten i diskussionen. Rubrikerna berör ledare inom hela idrotten, sedan mer specifikt om barn och ungas idrottande, efter det ledarskap inom ridsport och stallmiljön och slutligen hur vår kommunikation fungerar. Även diskussionen är uppdelad i rubriker och underrubriker för att sammanfatta, analysera och bemöta de frågeställningar som finns för att besvara studiens syfte.

LITTERATURSTUDIE

Ledarskap och idrott

Karin Redelius syfte med sin doktorsavhandling *Ledarna och barnidrott* (2002) var att öka kunskap och förståelse om idrottens barn- och ungdomsledare. Idrotten ger möjligheter och genom dessa ska individen kunna uttrycka vem hen är och vem hen vill vara.

Redelius (2002) skrev om hur vi uppfattar samt värderar kvinnlig- och manlighet som skapas både i ett kulturellt men även socialt sammanhang och hur vi då uppfattar könet. Detta utfördes genom enkätstudier och interjuver som byggde på tre olika grupper som innefattade ledare, lärare och fritidsledare. Inom idrotten syntes det tydligt att vissa idrotter var mer förknippade med män och andra med kvinnor. I studien visades att det fanns en större andel kvinnliga ledare inom ridsport och gymnastik medan andelen var större för män inom basket, fotboll och golf. Vidare skrev hon att i sporterna där det var lägre andel män som ledare var det fler kvinnliga ledare och vice versa. Ridning och gymnastik kunde anses vara mer lämpade för kvinnor eftersom deras fysiologiska förutsättningar var mer lämpade när de vara ledare inom dessa sporter. Detta i sin tur skulle förklara varför det var fler kvinnor och unga tjejer som var i stallet och utbildar sig till ridledare. Biologisk ville de vårda, ta hand om och sköta djuren. Dock var det män som ofta syns inom galopp och trav menade Redelius (2002) och männen fanns där pengar, makt och status fanns. Detta skapade ett komplext förhållande mellan det sociala och kulturella istället för det biologiska. Sammanfattningsvis menade Redelius (2002) att det inte var aktiviteten i sig som avgjorde om den uppfattas som kvinnlig eller manlig.

Fortsättningsvis skrev Redelius (2002) om ledarnas syn på idrotten. Hur barnidrott utformas ska ske efter riktlinjer på barns villkor och med anpassning efter prestationsnivå. Barnidrotten är till för barn och inte vuxnas förväntningar. Det framkom att idrott ska innefatta glädje och vara full med lek, dock finns det fokus på framgång och prestation.

Ett av fokusområdena som Redelius (2002) hade var instruktion, lek och lärande. I enkätstudien som användes svarade ledarna på olika påståenden. På påståendet ”*Systematisk och konsekvent instruktion är en förutsättning för riktig inläring*” (Redelius 2002, s.136) svarade ledarna inom ridsport instämmer helt/stämmer i stor sett 89 % och stämmer knappast/stämmer inte alls 11 %. Redelius (2002) menade att inom de idrotter som är organiserade har tränaren och instruktören en central roll. Ett flertal menade även att de själva, ledaren, var en stor inspiratör för de idrottande. Självklart kunde personer lära sig genom att se och göra som andra men det är ledaren som har störst inflytande.

Aspekten om att ledarna även hade en uppfostrande roll belystes och reflekterades det också över i Redelius (2002) studie. Vad gällde aspekten lek och egna övningar var det en majoritet som ansåg att detta var bäst för barnens utveckling. Dock skrev Redelius (2002) att utifrån intervjuvaren tog den dominanta och allvarliga sidan över det lekfulla. Vidare togs problematik upp i synnerlighet med pedagogiska frågeställningar, att kunna hantera konflikter, nå fram till barn och kunna hantera konflikt samt kontakt med både barn och föräldrar. Många ansåg att det sämsta med att vara idrottsledare var föräldrarnas

beteende som tydde på vilket värde dessa har på idrotten. Ledarens roll kunde variera väldigt mellan att tona ner vissa föräldrar till att få andra föräldrar att engagera sig och övertyga om värdet med idrotten. Många kände en press som ledare på att nå upp till de krav och förväntningar som sattes. Avslutningsvis menade Redelius (2002) att det var stor skillnad på hur det var förr i avseende på idrotten. Vuxna hade inte samma inflytande och det var mer spontant. Det är andra villkor som råder idag både med avseende på idrotten och hur barn uppfostras.

I Inger Eliassons avhandling *"I skilda idrottsvärldar – Barn, ledare och föräldrar i flick- och pojkfotbollen"* (2009) var syftet att beskriva och förstå det sociala mellan barn, ledare och föräldrar i flick- och pojkidrotten. Störst fokus låg på barns perspektiv i barnfotbollen. Eliasson (2009) genomförde ett fältarbete under två år i två olika fotbollslag. Barnen var mellan 11–12 år och lagen var ett flicklag och ett pojklag. Fältarbetet grundade sig i observationer och interjuver som genomfördes med deltagarna. Den huvudsakliga informationen som användes i studien var utifrån vardaglig praktik där de sociala interaktionerna mellan barn, ledare och föräldrar lästes av. Tidigare studier som Eliasson (2009) tog upp, belyste faktorn att ledarna var viktiga för barn och har inflytande på barnen vad gällde den sociala och personliga utvecklingen som skedde, samt vilken erfarenhet de får av idrotten. Föräldrarna har även de en betydande roll inom idrotten och kunde påverka hur barnet upplevde idrotten.

Resultaten som Eliasson (2009) kom fram till var att barnen hela tiden försökte påverka andra barn för att de ska bete sig som de själva önskade. Många av de beteenden som används hos barnen var lika oavsett om de var flick- eller pojklaget det handlade om. De gillade sin sport mycket och de såg stor glädje i fotbollen. Vad gälldes ledarnas reflektion ansåg de att vara ledare var värdefullt och det gav mening i livet. Barnens förväntningar på ledaren var att de ska vara rättvisa, lära ut fotboll och vara positiva. Ofta följde barnen ledarna och det pågår ständigt en process för att konstruera och bibehålla normerna som skapas mellan ledarna och barnen. Svårigheter som uppstod var kommunikationen mellan vuxna och barn. Ledarna skapade en norm för barnen att vara tysta och lyssna vilket i sin tur leder till att barnen inte tog egna initiativ. Spelare blir då mer passiva och ledare mer aktiva, för att barnen ska få ut något av träningen.

Vad gällde föräldrarna menade Eliasson (2009) på att det var viktigt att de passar in i den rådande föräldragruppen och kan följa och acceptera de förväntningar som fanns. Det som föräldrarna ansåg vara viktigt med fotbollen var att barnen lär sig att ta ansvar, samarbeta, umgås och förstå lagen. Sammanfattningsvis kom Eliasson (2009) fram till att ledarna hade en stor bestämmanderätt både för hur verksamheten ska fungera och hur människorna i verksamheten skulle bete sig. De bestämde även över ett flertal normer och förväntningar, vilket ledde till att dessa normer och värden inte utgår ifrån barnens perspektiv. Det var även många fler komplexa relationer i idrottstriangeln, som innefattade triangeln som bildades mellan barn, ledare och föräldrar, än i de tidigare idrottstrianglar som utformas. Eftersom barn, ledare och föräldrar ofta hade olika uppfattningar över vad som sågs vara mest betydande inom barnfotbollen leder detta till Eliassons (2009) slutsats att alla dessa tre parter befinner sig i skilda idrottsvärldar.

Britta Thedin Jakobsson har i sin avhandling *Vilka stannar kvar och varför? En studie om ungas föreningsidrottande under uppväxtåren* (2015) skrivit om vad som fick barn och unga att fortsätta delta i föreningsidrott samt öka kunskapen och förståelsen för varför de

fortsatte. Avhandlingen byggde på fyra olika artiklar där resultat från enkäter som besvarats av 585 elever samt 18 stycken djupintervjuer presenterades. Åldersspannet var 10–19 år. Resultaten som framkom var att föreningsidrotter får många barn att delta men tyvärr stannar de enbart en kort period eller avslutar efter en tredjedel av deras tonår. Det var väldigt få som började efter att de fyllt 13 år. Deltagare som stannade längre började som unga (innan eller runt 7 år), uppmuntrades ofta av sina föräldrar, hade deltagit i många olika sporter och var inte så intresserade av att tävla. Studien visade att den sociala klassen, föräldrarnas intresse och kön påverkade intresset för idrotten. Kvaliteten på ledarna som höll i idrottsutövningen hade även betydelse för om ungdomar stannade kvar eller inte.

Tre av de viktigaste delarna som framkom i Thedin Jakobssons (2015) intervjuer var att unga tyckte det var roligt med föreningsidrotten, att de lärde sig nya saker och utvecklades både motoriskt och idrottsligt. Den andra handlade om att tävling gav dem nya utmaningar och det tredje handlade om hur idrotten uppfattades, att den gav glädje, gemenskap och upplevelser att dela med andra. Det visade sig även att de som höll på med föreningsidrott presterade bättre i skolan, enligt Thedin Jakobsson (2015), och hade högre meritpoäng när de jämförde med andra 16-åringar. Varför deltagarna stannar kvar inom idrotten var för att idrotten hade en viktig plats i deras liv, det skapade en gemenskap tillsammans med andra, det var roligt och utvecklande.

Barn- och ungdomsrörelsen inom idrott

Karin Redelius, Georg Auberger och Charlotta Bürger Bäckström beskrev i studien *Ung ledare sökes* (2004) om riksförbundets satsning på unga ledare. Projektet ”Unga ledare” som studien hade som huvudfokus var ett projekt som ville öka ungas förmåga och vilja till att bli ledare. Projektet var en del av Riksidrottsförbundets stora ungdomssatsningar som pågick mellan åren 2001 till 2003. Samtliga 21 distrikt och 40 specialidrottsförbund tillsammans med tusentals ungdomar deltog i studien. Målgruppen var ungdomar mellan 16–25 år. I studien låg fokus på förbundens projektledare, som genomförde projektet och ungdomarna, som deltog. Ett flertal olika aktiviteter, metoder och olika utbildningar har hållits inom ramarna för projektet. Dock gick det inte att fastställa en enhetlig bild för vad som verkar vara framgångsrika metoder. Även resultatet från projektet varierar beroende på om det var lätt eller svårt att rekrytera ungdomar. De främsta problemen som framgick var att ungdomar hade ett flertal aktiviteter eller andra ideella uppdrag att också hinna med.

Fortsättningsvis skrev Redelius, Auberger och Bürger Bäckström (2004) om ungdomarna som varit deltagare i projektet. Störst andel av ungdomarna gick fortfarande på gymnasium (54 av 100 stycken), resterande studerade annat eller arbetade. Stor andel var fortfarande tränings- och tävlingsaktiva, enbart 1 av 10 hade slutat med idrott. Deltagarna, både unga kvinnor och män, hade stor procent ledarerfarenhet (75 %), främst från att ha varit ledare för unga och barn, men även ungdomar och vuxna.

Deltagarna i Redelius, Auberger och Bürger Bäckström (2004) studie fick svara på påståenden och kategorisera dem utifrån vad de ansåg var mycket viktigt till inte alls viktigt. Det som tydligast framgick var att ungdomarna tyckte det var viktigt att få stöd från sin förening. Att få betalt, ha status och få uppskattning från sina föräldrar kategoriserades väldigt lågt. När ungdomarna fick svara på frågan om vad som var det

bästa respektive det sämsta med att vara ledare blev resultaten följande. De bästa var att se barn och unga utvecklas och lära sig nya saker, kontakten med barn, deras egen utveckling och nya erfarenheter. Att få bestämma men även att kunna ge något positivt till någon och att få känna sig behövd. Det sämsta med att vara ledare var när barnen enbart gjorde som de själva ville, föräldrar som orsakade problem, att som ledare inte uppskattas samt upplevda förväntningar och krav.

En tredjedel av deltagarna menade på att projektet unga ledare har fått dem att åta sig ledaruppdrag. Troligen hade siffran varit större om inte en stor andel av deltagarna redan haft ledaruppdrag. De med tidigare ledaruppdrag menade istället att projektet hade givit dem inspiration, goda kontakter och värdefull kunskap inför deras framtida ledarskap. Vad som ytterligare ansågs viktigt inför framtiden och för att kunna fortsätta med sitt ledarskap var att ha stöd från föreningen. Vissa menade även att det var viktigt att barn utvecklades och hade roligt. Andra betonade vikten av att de själva utvecklades och fick något tillbaka. Avslutningsvis diskuterades det i studien om de offentliga idrottsdebatter där de lyfts om den ideella arbetskraften kommer dö ut, dock ansåg inte Redelius, Auberger och Bürger Bäckström (2004) att så är fallet. De unga deltagarna betonar framförallt att de ska visas uppmärksamhet och få stöd.

I David Cardells artikel *Barns ledarskap* (2018) var syftet att uppmärksamma relationen mellan ledarskap och barn genom att analysera tidigare forskning. Cardell (2018) menade att ledarskap inom idrottsorganisationen bör tas på stort allvar eftersom det är beroende på tid och skiften mellan olika positioner. De föreningsdrivna organisationerna är en god grund för barn att involvera sig i med avseende på det ansvarstagande ledarskapet. Denna typ av ledarskap betonas utvecklingen och demokratisk representation. Med betoning på skiften mellan ledarskapets temporaliteter samt att se samband mellan barn och vuxna genom de ovanliga respektive de ordinära. Genom detta kan det märkas ut vilka barn som är opassande för att leda alternativt behöver utbildning för att kunna leda. Detta i sin tur menade Cardell (2018) ger ledarskap en tydlig åldersdimension.

Susanna Hedenborg skrev i sin artikel *Till vad fostrar ridsporten?* (2009) att idrottsrörelsen idag är en stor del i fostransmiljön tillsammans med skolan och familjen. Syftet med artikeln var att analysera ridsportens utbildningar utifrån kursplaner och dokument kopplade till fostran. Längre hade fokus inom hästnäringen varit på de praktiska momenten om hur man på bästa sätt sköter och arbetar med hästen. Inom ridsport var 85% kvinnor vilket kunde skilja sig i resultat med avseende på fostran om det jämförs med fotboll som hade en större andel män. Ridfrämjandet var framförallt en främjandeverksamhet även om tävlingsverksamhet förekom. Detta innebar att Ridfrämjandets utbildningar och kurser hade fokus på ridningen men även den tiden som var runt ridningen. Från Ridfrämjandets årsberättelse år 1973 framkom det att 14% av tiden barn och unga tillbringade i stallet var när de red, resten av tiden spenderades i stallet (Hedenborg 2009).

Hästens skötsel var en central del som förekommer i utbildningarna. Mycket av materialet som fanns handlade om hur hästen togs om hand samt hur detta förmedlades till andra. Kopplades detta till ett genusperspektiv kunde det hänga samman med att det gått från de militäriska med män till en flickidrott och en hobbyverksamhet där

kvinnlighet kopplades ihop med omhändertagande. Samtidigt var detta komplext eftersom ridhästen under armén även vårdades. Hit hörde även att bära tungt och hårt arbete som inte alltid kopplats samman med kvinnlighet. (Hedenborg 2009)

Efter andra världskriget år 1948 bildades Ridfrämjandet, den tredje ridsportorganisationen i Sverige, tidigare fanns Svenska Ridsports Centralförbund och Svenska Lantliga Ryttningsföreningen centralförbund. Hedenborg (2009) menade att deras syfte var att rikta in sig mot den varmblodiga ridhästen och etablera ridsport som en folksport. I takt med att åren gick ökade medlemsantalet markant och år 1990 var andelen under 21 år 69 %. Det ansågs att föreningslivet hade en viktig roll i avseende på fostran. Så tidigt som 1942 skapade Riksidrottsförbundet en ungdomskommitté, efter detta genomfördes även ungdomssatsningar inom de olika specialidrottsförbunden. Samtidigt som detta genomfördes gick statliga bidrag till något som kallades drifts- och rabattbidrag. Detta användes bland annat för att göra det billigare för unga att rida.

Vid Ridfrämjandets tioårsjubileum underströks vikten av de ungas verksamhet inom ridsport menade Hedenborg (2009) samt att verksamheten visade sig ha ett fostrande värde. Ridfrämjandet bildade en ungdomsnämnd år 1962, deras syfte var att visa omfattningen inom ungdomsverksamheten samt hjälpa till med medelsanskaffning från olika typer av institutioner som arbetade med ungdomsvård. Inom Ridfrämjandets medlemmar var nu 75 % ungdomar. Detta i sin tur ledde till att ungdomsnämnden skulle räknas till en organisation och förbättra ungdomsverksamheten, till följd av detta blev därför ungdomsnämnden inte någon egen verksamhet utan verkade istället enbart för utbildning.

Hedenborg (2009) kom fram till att Ridfrämjandet inte hade som syfte att utbilda barn och unga men i slutändan var detta ändå ett av deras huvudfokus. Den viktigaste utbildningsinsatsen som ungdomsnämnden arbetade med var utbildning av ungdomsledare och ridinstruktörer. Till en början var de sammankopplade men år 1967 renodlades kurserna. Båda kurserna innefattade veckolånga grundkurser, som innehöll ungdomspsykologi, pedagogik och metodik för unga, alkohol- och narkotikafrågor och ridning. I början av 70-talet minskade deltagandet och det beslutades att det inte skulle hållas några grundkurser år 1973–1974. Istället påbörjades en utbildningsledarutbildning år 1973 som delades in lokalt, regionalt och centralt. På grund av dålig ekonomi avslutades detta redan år 1974, men tack vare detta fanns det en till två utbildningsledare i flera olika distrikt. De ungdomar som utbildade sig på centralnivå stannade inte lika länge i verksamheten som de ungdomar som utbildade sig regionalt. Detta ledde till att de valde att satsa på den regionala ungdomsledarkursen. Utbildningen sågs som en god grund för unga, även om de valde att inte stanna inom ridsporten. Denna typ av verksamhet hade en föreningsfostrande effekt på ungdomarna till skillnad från fotbollen vars syfte med sin utbildning var att utbilda bättre spelare, detta gjorde dem till en tävlingsfostrande idrott. Här ville Hedenborg (2009) komplettera upp med omvårdnadsfostran. Begreppet omvårdnadsfostran ville hon använda för att kunna kategorisera fostran inom ridsporten. Eftersom en stor del av de frågor som berördes i Ridfrämjandets kurser hade med saker att göra som inte innefattade själva ridningen, utan all den övriga tiden som barn och unga spenderade i stallet.

Ridsportens ledarskap

Gabriella Thorell och Susanna Hedenborg belyste i sin studie *Riding Instructors, Gender, Militarism, and Stable Culture in Sweden: Continuity and Change in the Twentieth Century* (2015) hur Svensk Ridsport har gått från att enbart ha förknippats med män och det militäriska till att vara en idrott som främst utövas av kvinnor och är en av de största barn- och ungdomsidrotterna. I studien genomförde interjuver och analyser av dokument som skildrade stallbackskulturen på Ridskolan Strömsholm från 1960-tal till 1980-tal. Utifrån det insamlade materialet som användes i studien urskilde Thorell och Hedenborg (2015) tydliga normer som kunde kopplas till den militära stallbackskulturen. Fokus i undervisningen var precision och noggrannhet som i sin tur medförde trygghet. Eleverna förväntades alltid vara ivriga och vaksamma och accepterade det ledarskapet som var utan tvekan auktoritärast.

Thorell och Hedenborg (2015) menade att det inte handlar om rädsla för sina ridlärare utan ett förtroende för den kunskapen de besatt. I utbildningen var uppförande en central del, eleven lärde sig att ta ansvar, vara i tid, kunna vara effektiv, ha vårdad klädsel och agera för att sätta hästens välbefinnande i fokus. Detta disciplinerande system från militärens uppfostringsideologi kom senare att genomsyra utbildningen även när Ridfrämjandet tog över ridlärarutbildningen. Förändringar som genomfördes under övergången från det militära till den civila instruktören handlade om status och förhållande till social klass, ekonomiska förutsättningar och mer öppenhet för alla. Fler kurser som innefattade hästskötsel utformades vilket gjorde att fler kunde söka oberoende av bakgrund. Genom granskningar av dokument och intervjuerna som genomfördes kom de fram till att de militära normerna har influerat ridutbildningen. Trots att ridsporten genomgick stora förändringar under 1900-talet förblev vissa saker det samma. Troligen kunde många av de militära normerna ha försvunnit i samband med att utbildningen anordnades av Ridfrämjandet, men eftersom ridlärarna var de samma fanns de militäriska normerna kvar.

Therese Waerner har genomfört en intervjustudie *Ridsportens ledarskap – en utmaning* (2015) där syftet var att undersöka och analysera ridlärare, tränare och coaches roll som ledare och hur de kunde anpassa sitt ledarskap inom yrket. Idrotten har idag en stor roll inom barn och ungas liv vilket i sin tur kräver stora resurser från föräldrar, föreningar och ledare. Ridsporten är en av de dyraste sporterna barn och unga kan hålla på med. Resultatet som Waerner (2015) kom fram till var att ledarskapet inom ridsport är mycket omfattande och komplext samt att det var mycket som innefattades i ledarskapet. Exempelvis påverkades ledaren av materialet som används (hästarna), möjligheterna som finns på anläggningen, resurser och vem som var elev. Det fanns tydliga skillnader angående ledarrollen mellan ridlärare, tränare och coacher.

Waerner (2015) fortsätter med att redovisa hur ridläraren beskrev sin roll. Denne skulle vara glad, positiv, ganska tydlig, ibland lite sträng, snäll, pushig, ibland lite läbbig och kunna ställa höga krav (sammanfattning från tre olika ridlärare). När ridläraren var i stallet var denne ridlärare och kunde efter det åka hem och inte vara ridlärare. Tränaren ansåg istället att denne var tränare lite hela tiden, elever kunde höra av sig när som helst. Tränaren arbetade mycket med att lära känna sina elever och anpassade sig efter dagsform. När tränare beskrev sin ledarroll förekommer ord som bra förebild, positivt beröm, stabil punkt, trygghet och fokuserad på hästen. Coachens ledarroll liknade mer

tränarens men inte lika regelbunden utan mer vid större prestationer eller tävlingar. Både med häst men även utan, vid olika typer av teambuilding-övningar. Coachen förväntades kunna lösa problem, alltid ligga steget förre och vara förberedd på olika frågor och situationer. En av de personer Waerner (2015) intervjuat talade om vikten av lugn och känsla samt att kunna tajma när de passar att prata.

Fortsättningsvis redovisades vad som ansågs vara viktigast inom ledarskapet. Vikten av att kunna ge eleverna något för att de ska vara nöjda efter dagens pass, både i förhållande till kunskapsnivå på ridpasset men även att eleven ska ha en trevlig stund. Coachen menade att öppenhet, ödmjukhet, rättvisa och tillit var viktiga faktorer. Samtidigt menade andra som var med i studien att de var medvetna om sin ledarroll och de hade vuxit i takt med sin erfarenhet som i sin tur lett till att de blivit mer trygga i sig själva. (Waerner 2015)

Lena Forsbergs skrev i sin doktorsavhandling *Manegen är krattad* (2012) artikeln *The horse stable as a leadership school for girls* (U.Å.) tillsammans med Lena Abrahamsson. Syftet med artikeln var att genom ett genusperspektiv undersöka hur unga kvinnor kunde konstruera sitt ledarskap tack vare de erfarenheter de hade med sig från stallverksamhet. Materialet baserades på Forsbergs licentiatuppsats *Att utveckla handlingskraft – om flickors identitetsskapande processer i stallet* (2007) som grundades sig på berättelser, samtalsintervjuer och observationer utifrån den hermeneutiska traditionen som bygger på att människor är skapare av sin egen livssituation. Resultaten som framkom var att kvinnorna ansåg att det var roligt att utöva ledarskap och stallmiljön gav dem möjlighet att praktisera detta, vilket i sin tur gav dem större självförtroende att kunna agera som ledare även utanför stallmiljön.

Forsberg och Abrahamsson (U.Å.) presenterade fyra olika teman från artikeln för att kunna tydliggöra ledarskapet i och utanför stallmiljön. Det första temat handlade om vikten av att vara lugn, tydlig och envis. Samspelet med hästen och kroppsspråket sågs som viktiga aspekter inom detta temat för att skapa förtroende och för att upplevas som en stark individ vilken kan agera i olika typer av situationer. Det andra temat var ansvarstagande och att ta initiativ. Ansvaret som fås över en annan levande varelse och sig själv ökar självständigheten. Innebörden av att vara behövd och kunna se vad som behövdes göra leder till att de som personer kan vara företagsamma och handlingskraftiga, både i och utanför stallmiljön. Det tredje temat handlade om att få andra att ta initiativ. I detta temat var kompetensen och den egna handlingskraften i fokus. De äldre sågs ofta som förebilder för de yngre och var ofta medvetna om detta. Dessa förmedlade viktiga signaler som kunde arbetas med i stallmiljön för att få så många som möjligt att ta ansvar och våga utmana sig själva. Slutligen det fjärde temat i Forsbergs och Abrahamsson (U.Å.) studie innefattade att ta avstånd från den traditionella femininiteten. Eftersom stallflickor ofta är vana vid att lösa problem och fatta beslut skiljer de sig en del från flickor utanför stallmiljön. Själva upplevde de sig som praktiska och fick då fler möjligheter att välja mellan. De tog avstånd från sådant som obeslutsamhet, oföretagsamma eller ojämlika relationer. Forsberg och Abrahamsson (U.Å.) menade att ledarskap i sig inte är maskulint eller feminint utan grundar sig i färdigheterna att kunna lära sig ledarskapet.

Stallmiljö och stallkultur

Lena Forsberg skrev i sin doktorsavhandling *Manegen är krattad* (2012) om vilken betydelse det kan ha för flickor att vistas i och skapa handlingsutrymme i stallmiljö. Syftet med avhandlingen var att undersöka om stallet kan vara en möjlig skola inom området ledarskap och entreprenörskap. Samtidigt kom det att undersökas hur väl stallet kunde utmana könsstereotyperna i förhållande till ledarskap och entreprenörskap. Inom avhandlingens ramar agerar flickor i riktning mot att ta på sig en ledarroll. I stallet lär sig flickor att vara tydliga, bestämda och aktionsinriktade där hästen används som redskap för att rida och öva med. Stallet ger flickorna en naturlig utbildning där de som unga lär sig att ta ledarpositioner.

Sammanfattningsvis kom Forsberg (2012) fram till att det finns gemensamma drag mellan de olika artiklarna i doktorsavhandlingen hur flickor och kvinnor utövar ledarskap och entreprenörskap. Tack vare de stallerfarenheter som flickor får med sig kan de agera utifrån handlingar som är företagsamma. De premierades för sitt mod och handlingskraft i första hand, inte för sitt utseende. Utförs handlingar som ansågs modiga sågs denna personen som driftig och blev en förebild för andra. Det var okej att känna rädsla men det var viktigt att inte ge vika för den. Avseende entreprenörskapet tolkades det både som feminint och maskulint eftersom sättet de agerar på och beskriv olika situationer kunde utmana könsstereotypa föreställningar. Tilltron fanns istället till att leda, ha ansvar och hantera svåra situationer. Ambition och målsättningar var viktigare än att behöva vara låst till någon norm, hårt arbete och kompetensen hade större betydelse.

Forsbergs (2012) slutsats var att stallet kunde ses som en plats där unga flickor kunde utveckla sin företagsamhet och färdigheter som var kopplade till ledarskap. Hon poängterade vikten av att ta tillvara på de ungas handlingskraft, visa potentialen och se möjligheterna. Stallet blev en plats där flickor och kvinnor kunde förminska de normer som rådde och istället skapa plats för dem att kunna stärka sin självbild.

Syftet med Lena Forsbergs licentiatavhandling *Att utveckla handlingskraft – om flickors identitetsskapande processer i stallet* (2007) var att tolka och analysera de sociala och kulturella kontexterna som gjordes på ridskolor. Redan år 1886 grundades den första ridskolan i Sverige, Stockholms fältridklubb. På 1930-talet red mest herrar på landsbygden och damer ville rida i stan, här fick de då tillgång till små ridhus, välskötta hästar och anställd personal. Efter andra världskriget fanns inget behovet kvar för hästen inom armén och efter en statlig utredning grundades Ridfrämjandet. Syftet var att ridsport skulle bli till en folksport. Ridklubbar fick då möjlighet att hyra arméns hästar till gynnsamma villkor. I takt med att allmänheten ville koppla samman motionen med hästens samvaro samt att fler fick det bättre ställt hade ett större antal människor råd att börja rida. I samband med detta förändrades synen på hästen, från den militäriska och jordbruksarbetaren hästen till en motionskamrat.

Ridsport ses idag som den tredje största idrotten i Sverige med hänsyn till antal medlemmar menar Forsberg (2007). Idag är det främst tjejer som utövar sporten och ridsport är även den tredje största tjejidrotten. Inom åldersspannet 7–25 år representerade män en tiondel av medlemsantalet. Inom ridsport och den organiserade ridverksamheten är fortfarande ordning och disciplin viktiga hörnstenar. Slutsatsen som dras var att målmedvetenhet, tydlighet och ledarskap var faktorer som flickor fick med sig från stallet.

Nina Nikku skrev i sin artikel *Stallkulturen som arena för flickors identitetsskapande* (2005) att det fanns stor frånvaro på forskning inom området flickors idrottsintresse. Stallkulturen sågs ofta som ett gullande och där omhändertagande stod i fokus för att förbereda flickor på framtiden. Detta var dock onyanserat eftersom stallarbete ofta är tungt och kräver styrka, makt och kontroll. Nikku (2005) menade då att stallkulturen ger både makt och omhändertagande. Ridning tillhör Riksidrottsförbundet och är en av de få sporter där kvinnor och män tävlar mot varandra på lika villkor. Genom detta skapas förebilder för de unga i stallet. Dessa förebilder inspirerar, lär ut och får unga i stallet att våga, får dessa att kunna sträva efter framgång och makt i samband med att vara omhändertagande. Ridsport är så mycket mer än bara sport, det handlar om hästen, gemenskapen i stallet och att få vara delaktig i stallarbete. Det bidrar till samhörighet där hästen är det centrala som får de unga att samlas.

Fortsättningsvis menade Nikku (2005) att det krävs mer än fysik styrka för att klara av hästhanteringen, det är även viktigt med mycket träning, precision och kroppskontroll. En stalltjej söker sin kvinnlighet genom att bli självständig, kunna känna ansvar och hantera makt samt hantera omsorg. Avslutningsvis skrev Nikku (2005) att det som kännetecknar organiserad stallmiljö var noggrannhet, planering, ansvar och säkerhet.

I Ella Koren och Bente Træens intervjustudie *Jenter og hest* (2003) framkom det att stallet var en plats där unga kan få en betydelse och känna att de var viktiga. Identitetsutveckling och självförtroende hjälpte deltagarna att hantera tuffa händelser. Studien visade även att deltagarna fick en bra kontakt utanför stallet med andra hästintresserade. Deras sociala förmåga ökades och tack vare hästarna skapades gemenskap. Studien visade att de norska flickorna som deltog, tack vare stallmiljön, blev bättre på att behärska och hantera olika typer av farliga situationer. Detta ledde till ökat självförtroende och kontroll. Flickorna fick ansvar för hästarna i studien och detta ledde till att de fick ansvarskänedom.

Gabriella Thorell studerade i sin avhandling *"Framåt marsch"* (2017) ridlärarrollen samt hur unga upplevde relationen till ridskoleverksamheten. Ridlärarens roll skiljde sig en del jämfört med andra idrottsledare. Inom ridsport skulle fokus finnas på eleverna men även på hästen. Detta i sin tur lede till en komplex ledar- och lärandesituation. Ridsport präglas fortfarande av det militäriska genom exempelvis stallbackskultur. Militären formar såväl hästhållning och ridundervisning. Stallbackskultur och stallmiljö ses som en fostran och utveckling för unga inom områden som ledarskap, ansvarstagande och handlingskraft.

Interaktion mellan barn och unga samt hästen hade stor betydelse för mognadsprocessen och den sociala utvecklingen samt allmänuppfostern genom ridskolans verksamhet menade Thorell (2017). De militära normerna hade varit en central roll för stallbackskulturen. Uppbygganden av stallbackskulturen var osynliga normer, regler och förhållningssätt som ridlärarna och eleverna påverkades av. Ridskolor präglas och formas av olika traditioner och kultur. Många var dock kopplade till säkerhetsaspekter och inte historiska traditioner. Alla ridskolor hade olika stallbackskulturer eftersom de som var på ridskolan påverkades olika på grund av det som definierades som stallbackskultur. Inom skolväsendet fanns det tydliga läroplaner att följa och rätta sig efter, inom ridsport var det istället riktlinjer från Svenska Ridsportförbundet som exempelvis publikationen *Ridsporten vill* (2012). Sammanfattningsvis kom Thorell (2017) fram till att en definition av stallbackskulturen behövde undersökas vidare eftersom det är svårt att veta huruvida

ridlärare och elever påverkas och präglas av de olika normerna och de osynliga reglerna som finns.

Kommunikation och kroppsspråk

Lena Forsberg och Ulla Tebelius genomförde en intervju- och observationsstudie *The riding school as a site for gender identity construction among Swedish teenage girls* (2011) med sex tjejer i åldrarna 14–16 år som var aktiva inom den svenska ridskolan. Syftet med studien var att observera hur deltagarna konstruerade sin egen könsidentitet i samband med hästhantering. Hästen är ett känsligt djur och för att överleva följer den sin ledare. Därför är det viktigt att ryttare kan vara hästens ledare och kunna agera för att undvika farliga situationer men även agera för att lösa situationer som uppkommer. Kroppsspråket som förmedlas till hästen är viktigt för kommunikationen och kontakten som skapas. En av deltagarna berättade att de måste vara tydliga med vad de menar för att hästen ska förstå och genom detta få det önskvärda resultatet. För att detta ska fungera behövde hästen bygga upp tillit till personen som handskades med den. Via kroppsspråket kunde personen kommunicera med hästen, detta var en av anledningarna till att tjejerna spenderade så mycket övrig tid i stallet som möjligt.

Vid hantering av farligare hästar var det mycket väsentligt att tjejerna tog kontroll över situationen och agerade menade Forsberg och Tebelius (2011). En av deltagarna menade att de var viktigt att inte ge upp när man påbörjat något inom hästhanteringen eller fick en kommunikationssvårighet med hästen. Här behövdes det både tålmod, tydlighet och ofta lite kreativitet för att kunna lösa problemet. Forsberg och Tebelius (2011) kom fram till, som så många andra, att det var kärleken till djur som gjorde att man började rida. Detta i sin tur ledde till att tjejerna tog väl hand om hästen och var väldigt måna om att den skulle må så bra som möjligt. Stallarbete är hårt och tungt och innefattar alla dagar i veckan hela året runt. En av deltagarna sa att stallet fick henne att känna sig meningsfull. I stallet behövdes hon och det fanns ett syfte med det hon gjorde.

Under tiden studien pågick menade Forsberg & Tebelius (2011) att tjejerna fick mer förståelse för det hårda och tunga arbetet som behövdes och detta i sin tur ökade deras kompetens. Stallet blev en plats där ingen behövde bry sig över hur hen såg ut, eftersom alla var smutsiga. En del i deras identitetsskapande var att inte bry sig om hur de såg ut i stallet. Stallkulturen skapades ur det hårda arbete, ansvar och utmaningar som tjejerna fick, och som de förväntades klara av. Tjejerna hade roligt tillsammans och hade gemensamma mål att uppnå.

Fortsättningsvis skrev Forsberg och Tebelius (2011) att tjejerna i stallet var goda vänner och hjälpte varandra genom att uppmuntra och inspireras. En av deltagarna menade att upplevelsen i stallet gjordes dubbelt så rolig tack vare vännerna hon hade där. I stallet kunde de vara sig själva. Sammanfattningsvis var de väsentliga delarna i studien relationen till hästen, det hårda arbetet, utmaningar som var oväntade och vänskapen som bildades mellan tjejerna. Stallet var en plats där tjejerna lärde sig att leda, agera och hantera risker. Här fick tjejerna utrymme att förbereda sig inför framtiden oberoende av vad de valde för liv, de kunde bli vad de vill och genom detta vara oberoende, kompetenta och kraftfulla.

RESULTAT

Nedan presenteras studiens resultat i tabell 1 för att besvara frågeställningarna och bidra till ökad kunskap om hur ridsporten kan forma framtidens ledare. Resultaten presenteras i den följd som de presenterats i studien.

Tabell 1. Sammanställning från samtliga studier, publikation, eventuellt metodval och de viktigaste resultaten som är relevanta för litteraturstudien

Författare (årtal)	Typ av publikation (ev. metod)	Viktigast resultat
K. Redelius (2002)	Doktorsavhandling (Enkät och intervju)	Ledaren kan ha höga förväntningar på sig och som ledare ska denna kunna hantera konflikter med barn och vuxna. Ledaren ses som en central del i lärande, lek och glädje. De har även en uppfostrande roll. Ledaren har en flexibel roll. Ridning och gymnastik ansågs vara lämpat för kvinnor.
I. Eliasson (2009)	Avhandling (Observation och intervju)	Att vara ledare är värdefullt, ger mening i deras liv, svårigheter som finns är kommunikation. Ledarna bestämmer över normer och har inflytande över barnen. Komplex relation mellan barn, ledare och föräldrar.
B. Thedin Jakobsson (2015)	Avhandlingsserie (Enkät och djupintervjuer)	De som stannar längre inom idrotten uppmuntras av sina föräldrar, deltar i många olika sporter, är ointresserad av tävlan. Kvaliteten på ledarna är även avgörande. Föreningsidrotten ansåg vara rolig. Idrotten hade en viktig plats i deras liv.
K. Redelius, G. Auberger & C. Bürger Bäckström (2004)	Studie (Enkät och intervju)	Viktigt att som ledare få stöd av sin förening. Bästa med att vara ledare var att se barn och ungas utveckling, deras egen utveckling och kontakten med barnen. Det sämsta var när föräldrar orsakar problem, ledaren inte uppskattas och de upplever förväntningar.
D. Cardell (2018)	Artikel i <i>Barn</i> (Granskning)	Föreningsdrivna organisationer ger gott inflytande över barns ledarskap eftersom de betonar utveckling och demokrati.
S. Hedenborg (2009)	Artikel i <i>Educare</i> (Granskning)	Beskriver utvecklingen av ungdomsrörelsen inom Svenska Ridsportförbundet. Idrottsrörelsen har idag en fostrande roll. Ridfrämjandet får en central roll inom utbildning av barn och unga. Ridsport handlar om mer än bara ridningen.
G. Thorell & S. Hedenborg (2015)	Artikel i <i>The International Journal of the History of Sport</i> (Skriftligt material och intervju)	De finns tydliga normer som kan kopplas till den militära stallbackskulturen. Elever lär sig att vara ansvarstagande, effektiva, punktliga, välvärdade, att sätta hästens välmående i fokus och vara disciplinerade. De militära normerna har influerat ridutbildningen på grund av att de var samma lärare även efter skiftet från militär regi till civil.
T. Waerner (2015)	Magisteruppsats (Intervju)	Ledarskapet inom ridsport är komplext eftersom det innefattar väldigt mycket. Viktiga egenskaper för ledaren är öppenhet, ödmjuk, att vara en stabil punkt, och en förebild. Ledarskapet får dem även att växa in i sin roll med hjälp av erfarenhet och de blir i sin tur mer trygga med sig själva.

Författare (årtal)	Typ av publikation (ev. metod)	Viktigast resultat
L. Forsberg & L. Abrahamsson (U.Å)	Artikel i Doktorsavhandling <i>Manegen är krattad</i> (Samtalsintervju)	Roligt att utöva ledarskap och stallet var en plats att praktisera detta. Detta ledde till större självförtroende i och utanför stallmiljön. Ledarskapet är varken maskulint eller feminint utan grundar sig i färdigheten att kunna leda.
L. Forsberg (2012)	Doktorsavhandling (Berättelse, observation och samtalsintervju)	Stallet ger flickor en naturlig ledarutbildning, de lär sig ledarskap och entreprenörskap. De blir tydliga och bestämda. Hårt arbete och kompetens har stor betydelse. Stallet får flickorna att utveckla sin företagsamhet och färdigheter kopplade till ledarskapet.
L. Forsberg (2007)	Licentiatavhandling (Berättelse)	Målmedvetenhet, tydlighet, ordning och disciplin som hörnstenar som flickor får med sig från stallet.
N. Nikku (2005)	Artikel i <i>Sociologisk Forskning</i>	Stallkulturen ledde till att unga flickor blir självständiga, noggranna, planerande och ordningsamma. De är noga med säkerheten. De skapas även en gemenskap i stallet. Stallet blir en plats där flickor kan söka sin egen identitet.
E. Koren & B. Træen (2003)	Artikel i <i>Tidskrift for ungdomsforskning</i> (Intervju)	Unga får betydelse i stallet, de känner sig viktiga och kan utveckla sin identitet. De skapar en större social förmåga, ökar sitt självförtroende och får bättre kontroll och ansvar.
G. Thorell (2017)	Doktorsavhandling (skriftligt material, intervju, analys, fokusgruppintervju)	Det finns en komplex ledar- och lärandesituation. Stallbackskulturen ses som en fostrande och utvecklande miljö vad avser ledarskap, ansvarstagande och handlingskraft. De militära normerna har en central roll. Osynliga regler formar stallbackskulturen.
L. Forsberg & U. Tebelius (2011)	Artikel i <i>World Leisure Journal</i> (Intervju och observation)	För att kunna kommunicera till hästen är det viktigt med kroppsspråk och tillit. Detta var en av anledningarna till att de spenderade så mycket övrig tid i stallet. Stallet gjorde deltagarna till goda vänner, skapade en gemenskap. Kärlek till djuren ledde till att de var väldigt omhändertagande. Stallet blir en plats där tjejerna lär sig leda, hantera risker, blir oberoende, kompetenta och kraftfulla.

DISKUSSION

Syftet med denna studie är att undersöka hur stallmiljö och ridsport kan forma framtidens ledare. Diskussionen har delats upp i olika avsnitt för att lättare skapa struktur och besvara litteraturstudiens frågeställningar. Resultatet diskuteras utifrån frågeställningarna och delas in i underrubriker där ledarroll, faktorer och ledaregenskaper diskuteras.

Ledarrollen inom barn- och ungdomsidrotten

Idrotten har en viktig plats i barn och ungas liv menade Thedin Jakobsson (2015). Redelius (2002) såg ledarna inom idrotten som stora inspiratörer och ledarna var en del av idrotten. Det tyder på att barn och unga idag använder idrotten som en plats för gemenskap, samhörighet och en rolig plats att vara på, det blir något större än själva idrottandet. Barn tycker att det är roligt att utöva sin idrott och ser stor glädje i den (Eliasson 2009). Detta i sin tur leder till att ledarna får en viktigare roll och i sin tur ställer det även högre krav på ledarna inom idrotten, framförallt idrott för barn och unga. Den

ska vara allsidig och utvecklande för deras grundfärdighet (Idrotten vill 2009). Idrottsledarna blir något mer för barn och unga, inte enbart den som leder idrottandet utan som Redelius (2002) nämnde, stora inspiratörer. Att vara ledare inom idrotten ger många ledare meningsfulla uppdrag (Eliasson 2009). Detta är viktiga aspekter att ha med som aktiv inom idrotten, oavsett som utövare eller ledare. Samtidigt som de meningsfulla uppdragen påverkar barn och unga i sitt idrottande. Ledaren påverkar barn och unga mer inom idrotten och genom att ha meningsfulla uppdrag kan även ledarna i sig växa i de uppgifter som de får och utvecklas både som ledare och som individer. Idrotten i sig hjälper alltså både barn och unga, men även ledarna som är aktiva att utvecklas genom att få möjligheter och rätt stöd.

Ridsporten ses som en föreningsfostrande idrott som avspeglas i att unga får en god grund och utbildning (Hedenborg 2009). Hedenborg (2009) vill också att ridsporten ska ses som en omvårdnadsfostrande idrott eftersom stor del av den tiden som unga lägger i stallet inte innefattar ridning. Omhändertagande både av hästen men även de som är i stallet, att ha en gemenskap i stallet får en viktig innebörd. Gemenskap lyfts även här precis som tidigare källor har nämnt (Thedin Jakobsson 2015; Koren & Træen 2003; Forsberg & Tebelius 2011, Hedenborg 2009). Kopplas detta ihop med ledarna inom idrotten har även de en betydande roll för barn och unga tillsammans med föräldrar och skola då de fostrar och utvecklar barn inom idrotten. Oavsett vad de väljer att göra efter sin idrott eller sin tid i stallet ska de vara förberedda inför framtida uppdrag menar Forsberg och Tebelius (2011). Idrotten ska skapa individer som är självständiga och förberedda för framtida uppgifter. De finns ungefär 600 000 ledare inom idrotten som engagerar sig ideellt, dessa har en stor påverkan och fostrande roll på många barn och unga eftersom nästintill alla barn och unga kommer i kontakt med föreningsidrotten någon gång i sitt liv. Detta ställer höga krav på ledarna (Idrotten vill 2009).

Att vara ledare inom ridsporten innefattar en hel del och Waerner (2015) menade på att det var komplext, eftersom ledaren påverkas av bland annat sitt material, hästen. Thorell (2017) menade på att det blir en komplex ledar- och lärandesituation då det skiljer sig en del från andra idrottsledare då fokus skulle vara på elever men även hästen. De tydliga sambanden mellan ovanstående (Waerner 2015; Thorell 2017) komplexa situationer är att det inte enbart är ledare och eleven utan även yttre faktorer som kan påverka som exempelvis hästen. Inom ridsporten används hästen i de flesta moment i stallmiljön något som i de flesta andra idrotter inte uppstår. Hästen är inte alltid lika lättvindig att ta med överallt som exempelvis en fotboll. Det behövs mer planering och ofta mer resurser för att få allt att fungera.

Andra komplexa relationer som syns inom idrottsvärlden är relationen mellan ledaren, barnet och föräldern eftersom de har olika uppfattningar över vad som anses vara betydande inom idrotten exempelvis genom skilda perspektiv, erfarenheter och situationer (Eliasson 2009). Detta är intressant eftersom samtliga troligen är inom samma idrott men ser idrotten ur så många olika synvinklar. Den komplexa situationen kan med andra ord få en stor betydelse beroende på vilken aspekt det väljs att se utifrån. Detta oavsett om det är en ledar- och lärandesituation där hästen kan påverka samtliga parter eller om det är relationen mellan barnet, föräldern och ledaren som ser idrotten från olika synvinklar. Något som gör det ytterligare komplext är synsättet från förr inom ridsport som handlar om den militära kulturen med män till idag med flickor på hobbynivå. Det

handlar om ett omhändertagande där hästens välmående står i centrum (Hedenborg 2009).

Krav och förväntningar är något som lyfts som det sämsta med att vara ledare. Andra aspekter är föräldrar som bråkar och att ledaren inte uppskattas (Redelius, Auberger & Bürger Bäckström 2004). Det som speglar de negativa sidorna med att vara ledare är samtidigt viktiga aspekter att ta med sig och genom detta kunna utvecklas som ledare. Bara kraven och förväntningarna som ställs är rimliga, här är de även viktigt att ha stödet från sin förening såsom Redelius, Auberger & Bürger Bäckström (2004) kom fram till. Sammanfattningsvis leder resultatet till att ledarskap som utövas i idrotten påverkar barn och unga både inom stallmiljön men även utanför stallet. Framförallt via de fostrandeaspekter som skapas av ledarna, miljön och idrotten i sig.

En stor andel av artiklarna i litteraturstudien behandlar genusperspektiv inom idrottens ledarskap och undersökningar som genomförts har använt sig av unga flickor för att se hur de utvecklas i stallmiljö (Hedenborg 2009; Forsberg 2012; Forsberg 2007; Koren & Træen 2003; Redelius 2002; Forsberg & Tebelius 2011). Redelius (2002) menade på att det inte är aktiviteten i sig som avgör om den uppfattas som kvinnlig eller manlig. Istället kan det vara ledare som formar normer som finns inom idrotten som avgör detta. Precis som Eliasson (2002) nämner tidigare att ledarna är med och formar normerna som finns. Genusperspektivet kan därmed påverka hur ett framtida ledarskap formas. Då genus kan påverka barn och unga genom hur man väljer att uttrycka sig och vilka normer som finns i stallmiljön.

Faktorer i stallmiljö som påverkar barn och unga

Redelius, Auberger och Bürger Bäckström (2004) tar även att förening i sig kan vara en betydande faktor för ledarna. Troligen finns det många faktorer som påverkar oss alla olika. Exempel på faktorer är miljö, hästar, gemenskapen men även den personliga utvecklingen och identitetssökande. Det intressanta angående olika faktorer är att det troligen kan påverka både barn och unga olika men även ledarna. Ledarna kan då få en betydande roll för barn och unga, genom att kunna se alla individer utifrån både de interna och externa faktorerna som finns och kunna hjälpa dem senare skapa sin egen identitet. Det kan även vara så att faktorerna kan kopplas samman med de normer som finns och skapas inom idrotten, eftersom Eliasson (2002) menar på att ledarna skapar normerna.

Samtliga av ovanstående källor (Thedin Jakobsson 2015; Koren & Træen 2003; Forsberg & Tebelius 2011; Hedenborg 2009) kommer fram till likande resultat att stallmiljön blir då en faktor i sig som bidrar till att påverka barn och unga exempelvis genom gemenskap. Detta leder fram till de normer som finns och formar stallet och stallmiljön som unga tillbringar sin tid i. Thorell och Hedenborg (2015) menade på att den stallbackkulturen som finns idag är starkt påverkad av de militäriska normerna från förr och att det har ett stort inflytande på ridsporten, vilket kan ha bidragit till hur ridsporten är idag. Både att den kan var lekfull samtidigt som den innebär att ta ansvar.

Forsberg (2012) menade att stallmiljön är en plats där unga flickor premieras för mod och handlingskraft, där rådande normer ska förminska och istället är stallet en plats där de kan utveckla sin egen självbild. Både Torell och Hedenborg (2015) samt Forsberg (2012)

visar tydligt att stallmiljön formar de unga som är aktiva inom ridsporten antingen tack vare eller på grund av de normer och osynliga regler som finns, oavsett om de kommer från det militära eller från sin egen självbild. Hästen och den militäriska traditionen har varit sammankopplat väldigt länge och mycket av det som lärs ut idag har fortfarande militärt påbrå samtidigt som det blivit ett sätt att utöva ridsporten idag. Detta kan i sin tur ha blivit en norm. Det kan troligen både vara i positiv men även i negativ bemärkelse beroende på vilken stallmiljö som studeras och vem som ledare. Vikten av att vara flexibel och kunna läsa av sin grupp får stor betydelse. Kopplas detta ihop med barn och unga inom andra idrotter ser Eliasson (2009) att barn följer sin ledare och de normer som ledaren skapar. Detta kan få både positiva och negativa konsekvenser eftersom ledaren får barn som lyssnar och följer men samtidigt inte blir självgående och tar egna beslut. Detta kan inte avläsas från de källor som berör ridsporten i litteraturstudien, troligen på grund av att hästen är ett levande djur som barn och unga handskas med och som aktiv inom ridsporten är det ens ansvar att ta hand om hästen (Forsberg 2012).

Egenskaper som utvecklar ett framtida ledarskap

Huruvida barn och unga stannar kvar inom idrotten har olika orsaker, en av dem är kvalitén på ledarna, att de finns glädje och gemenskap att dela med andra (Thedin Jakobsson 2015). Gemenskapen uppstår i stallet och leder till ökat självförtroende och större ansvarskännetnad menar Koren och Træen (2003). Fortsättningsvis säger Koren & Træen (2003) att genom detta kan unga flickor i stallet behärska och hantera farliga situationer. Det som är gemensamt för ovanstående källor (Thedin Jakobsson 2015; Koren & Træen 2003) är vikten av gemenskap som tydligt kopplas samman med viktiga egenskaper för att både kunna hantera olika situationer i stallet men även i olika ledarsammanhang både i och utanför stallmiljön. Stallet blir en plats där vänner kan hjälpa och höja varandra (Forsberg & Tebelius 2011). Detta tack vare att stallet innefattar mer än bara ridning, det handlar om omhändertagande och hästens välmående där unga i stallet får lära sig att ta ansvar och sätta hästen i centrum enligt Hedenborg (2009). Kontakten till hästen var en av anledningarna till att barn och unga spenderade så mycket tid i stallet skriver Forsberg och Tebelius (2011) för att skapa tillit och genom detta kunna kommunicera bättre med hästen. Stallet i sig blir en viktig del för de som var i stallet, till att kunde utvecklas själva och få egenskaper som är viktiga för att senare hantera olika ledarsituationer.

Den föreningsdrivna organisationen är bra för barn och unga då de lär sig att ha ett ansvarstagande ledarskap (Cardell 2018). Ridsporten har tidigt haft med ansvar som en del i sin utbildning för ridsportens ledare (Thorell & Hedenborg 2015). Än idag tas vikten av ansvar upp, exempelvis i Ridsporten vill (2012) där ledaren har ett stort ansvar för att stunden i stallet ska vara säker, rolig och allsidig. Det som kännetecknar organiserad stallmiljö är bland annat säkerhet och ansvar menar Nikku (2005). Nikku skriver även om gemenskap i stallet och att vara delaktig, ridsporten är mycket mer än bara en idrott. Ridsportens barn och unga får genom stallet lära sig mycket mer än bara att ta hand om hästen. Den lär unga att ta ansvar, vara noggranna, komma i tid, vara effektiva, tydliga, välvärdade, disciplinerade, ha välmående i fokus, utveckla sin företagsamhet, vara målmedvetna, ha ordning och vara handlingskraftiga (Thorell & Hedenborg 2015; Forsberg 2012; Forsberg 2007; Thorell 2017; Nikku 2005). Alla ovanstående egenskaper återkommer i ett flertal av studierna och stärker resultatet att stallet formar de som är i

stallet, både barn och unga men även de som är ledare, till att bli framtidens ledare. Tack vare stallet får de med sig dessa erfarenheter. Forsberg och Abrahamsson (U.Å.) säger att stallet är en bra plats för ledare att praktisera sitt ledarskap och genom detta öka sitt självförtroende för att kunna agera som ledare både i stallet men även utveckla sina ledarskapsförmågor utanför stallmiljön. Detta stärker resultatet att stallmiljön kan vara en bidragande faktor för att forma framtidens ledare även utanför stallmiljön.

Redelius (2002) skriver att ledare har en uppfostrande roll. Thorell (2017) lyfter fram att stallkultur och stallmiljö har en fostrande och utvecklande roll inom området ledarskap. Idrotten i sin helhet har även den en uppfostrande roll tillsammans med föräldrarna och skolan (Hedenborg 2009). Kort sagt finns det uppfostrande aspekter inom idrotten både från ledarna, miljö och idrotten i sin helhet. Det finns dock olika typer av fostran beroende på vad idrotten vill åstadkomma.

Trygghet kan vara en egenskap som formas genom praktiserandet av ledarskap i stallmiljö. Till en början hade Ridfrämjandet inte som syfte att utbilda, men senare blev de en av de viktigaste ungdomssatsningarna som ungdomsnämnden arbetade med (Hedenborg 2009). Ungdomarna fick ett syfte och behövdes inom ridsporten, detta syns även idag när utbildningen av unga ledare fortsätter. Projektet unga ledare var ett exempel som var en satsning från Riksförbundet, tack vare den utbildningen kan fler ungdomar åta sig ledaruppdrag, få inspiration, värdefull kunskap och goda kontakter (Redelius, Auberger & Bürger Bäckström 2004). Utbildningen för ungdomar men framförallt unga ledare inom både idrotten allmänt men även ridsporten är intressant, att den så tidigt fått en så betydande roll. Speciellt den del som innefattar att ungdomarna ansvarade för stor del av utbildningen och att det blev viktigt för ungdomsnämnden inom Ridfrämjandets verksamhet. Eftersom mycket inom hästnäringen är praktiska sysslor får ledare inom ridsporten tidigt ta del av utbildningen och aktiverar både kroppen och huvudet. Mer utbildning kan hjälpa unga ledare att motiveras till att våga ta på sig uppdrag som innefattar ledarskap i framtiden. Genom att ha kunskap och kunna känna sig tryggare i de uppgifter ledarna tar sig an. Detta är tydligt ett ledarskap som utövas i stallet. Förmedla kunskap till varandra och få möjlighet att leda varandra. Den militära uppfostringsideologin finns kvar än idag inom ridsportens utbildningar, detta på grund av att de fortfarande är militära lärare som håller i ridlärarutbildningen även efter den tagits över av Ridfrämjandet (Thorell & Hedenborg 2015). Oavsett hur de är formade barn och unga inom stallmiljön genom den utbildning som ledaren har.

Förslag på framtida studier

I dagsläget finns det mycket forskning inom ledarskap som berör idrotten, inte lika mycket forskning inom ledarskap kopplat till ridsport. Det behövs vidare forskning för att kunna säkerställa och klargöra olika aspekter inom ämnet. Min litteraturstudie har framförallt haft sitt fokus på barn och unga kopplat till ledarskapet. I det materialet som använts är det många forskare som lyfter ett genusperspektiv. Ett område som är väldigt stort och omfattande, vilket kräver sin egen studie för att kunna utveckla vidare. Genusperspektivet kopplat ihop med framtidens ledarskap inom ridsport hade vart ett intressant område för framtida studier att utveckla vidare.

En stor del av materialet som använts i litteraturstudien är avhandlingar (Redelius 2002; Eliasson 2009; Thedin Jakobsson 2015; Redelius, Auberger & Bürger Bäckström 2004; Forsberg 2012; Forsberg 2007; Thorell 2017). Eftersom fokusområdet för studien har varit ledarskap inom ridsporten valde jag att fokusera på aspekter som idrottens ledarskap, stallmiljö, fostran, ledaregenskaper som senare utvecklats till de rubriker som används i litteraturstudien. Avhandlingarna har bearbetats utifrån de syfte och frågeställningar jag valt för litteraturstudien. De finns många olika områden att utveckla vidare i framtida studier. Exempelvis lyfta föräldrarnas perspektiv mer, vad hade hänt om de inte fick vara delaktiga i sitt barns idrottande jämfört om de fick lägga ner all sin tid i det. En annan intressant framtida studie skulle kunna vara att se ledarskapssituationen ur ett mer historiskt perspektiv och jämfört dåtidens militära ledarskap med nutida ledarskap och hur olika ledarskapsteorier har använts samt hur förhållandet mellan barn, ledare och föräldrar varierat över tid.

Det hade varit intressant att göra en intervjustudie med barn, unga och ledare över år, för att se vad deras uppfattning inom området ridsportens framtida ledare var. Genom uppföljning och analys under några år se hur personerna har utvecklats och hur uppfattningen förändrats. Syns det förändringar och om så är fallet varför och vilka faktorer kan ha varit påverkan i de fallen. Men även undersöka om det inte blir några förändringar och varför detta inte uppkommer. Både för de unga i stallet, hur de formas av stallmiljö. Tillika ledarna i stallet, vad händer 10 år efter de slutat vara i stallmiljön. Är de kvar i stallet eller har de lämnat ridsporten och kanske till och med hela idrottsrörelsen? Samt undersöka om de haft nytta av sin tid i stallet och vad som varit avgörande för dem. Ytterligare en synvinkel hade kunnat vara att lyfta aspekterna om föreningsfostran och tävlingsfostran. Hur de påverkar barn och unga och hur ridsporten och stallmiljön förhåller sig till detta redan från tidig ålder.

En annan intressant synvinkel skulle vara att genomföra enkätstudier och se vad en större population tycker om det framtida ledarskapet inom ridsport och om de anser själva att de påverkas av exempelvis normer som finns i stallmiljön. Ytterligare studier hade kunnat undersöka hur det skulle kunna vara med interna och externa egenskaper. Exempelvis vilka faktorer i stallmiljön som kan ha störst påverkan på barn och unga? Om det är interna som exempelvis normer eller om det är externa faktorer som miljö. Ett område som skulle kunna lyfta är olika typer av lärostilar. För att se hur barn och unga på bästa sätt kan ta till sig kunskap och ledarskap. Detta i sin tur skulle kunna vara en direkt fortsättning på litteraturstudien ovan.

Slutsats

Litteraturstudien undersöker hur ridsportens ledare formas av stallmiljö. Tack vare stallmiljöns normer formas barn och unga i sitt ledarskap och får med sig egenskaper från stallet som exempelvis ansvarstagande, effektivitet, noggrannhet och fokus som kan vara viktiga i framtiden. Det finns ett mervärde som stallmiljön medför genom hästar och det ledarskap som bedrivs för att exempelvis säkerhet ska fungera. Som ledare inom ridsporten kan denne vara en trygg förebild som är öppen och ödmjuk. Det framkom att ledarskapet inom ridsport är komplext samtidigt som det ger många ledare en meningsfull sysselsättning, där både interna och externa faktorer påverkar barn och unga när de formar sitt ledarskap. Stallmiljön har även visat sig ha en fostrande roll på barn och unga

tillsammans med föräldrar och skola. Genom att praktisera sitt ledarskap i stallet ökar självförtroende hos individen och denne kan då ta sig an ledaruppdrag även utanför stallmiljön.

Författarens tack

Stort tack till Therese Waerner för tålamod och engagemang i min litteraturstudie. Värdefulla kommenterar som gjort att arbetet blivit färdigställt. Biblioteket på Sveriges Lantbruksuniversitets har även varit till stor hjälp i utformningen av arbetet, tack för stöttning med språket.

SAMMANFATTNING

Flera egenskaper är viktiga för ett lyckat ledarskap. Egenskaper som ofta tas upp som viktiga är exempelvis att vara bra på kommunikation, engagerad och att vilja utvecklas, medvetenhet om sina egna styrkor och svagheter, vara intresserad av andra, kunna fatta beslut och vara strukturerad. Ridsporten och framförallt stallet ses ibland som en stark ledarskola där framtidens ledare formas. Ridsporten ses som en av de största ungdomsidrotterna enligt Svenska Ridsportförbundet. Syftet med litteraturstudien var att undersöka hur stallmiljö och ridsport kan forma framtidens ledare, genom att svara på följande frågeställningar:

- Hur utövas ledarskap i stallmiljön som kan påverka barn och unga?
- Vilka faktorer i stallmiljö kan bidra till att barn och unga blir framtida ledare?
- Vilka ledaregenskaper kan barn och unga utveckla genom stallmiljö för att forma ett framtida ledarskap?

Studiens resultat visade att egenskaper som barn och unga lär sig genom normer som finns i framförallt stallmiljö men även generellt inom idrotten var att bli ansvarstagande, punktliga, effektiva, målmedvetna, tydliga, ha disciplin och vara fokuserad. Litteraturstudien visade även på att stallet blir en plats där det är roligt att få praktisera sitt ledarskap inför framtida uppgifter. Det ger även unga flickor en naturlig ledarutbildning eftersom de blir tydliga och bestämda samt att hårt arbete och kompetens premieras. Samtidigt får de möjlighet att växa in i sin roll som ledare och genom detta bli mer trygg med sig själv. Viktiga egenskaper för att vara ledare är bland annat att vara ödmjuk, trygg, glad och en förebild för andra. Fortsättningsvis visar studien att stallet gör unga tjejer mer självständiga, noggranna och ordningsamma.

De normer och osynliga regler som finns inom idrotten bestäms bland annat av ledare och bidrar till stort inflytande på barn och unga. Stallmiljö och ridsport har ett stort antal normer och osynliga regler som tydligt kopplas till den militära stallbackskulturen. Säkerhet och gemenskap ses även som viktiga faktorer i stallmiljö. I stallet kan barn och unga få en betydande roll och känna sig viktiga, genom detta ökar deras självförtroende och de får bättre kontroll.

Faktorer som kan ha betydelse och påverka barn och unga kan både vara interna och externa. Som ledare inom en förening är det viktigt att få stöd från sin förening. De föreningsdrivna organisationerna ger gott inflytande på barns ledarskap eftersom

de betonar utveckling och demokrati. Idrottsrörelsen har idag en uppfostrande roll i samhället. Ridsporten ses idag som något mer än bara ridning och ledarskapet inom ridsport är komplext. Studien visar att kommunikation genom kroppsspråk och tillit är viktigt för att kunna förmedla budskap till hästen vilket kan ha en betydande roll inom ledarskap.

Litteraturstudien undersöker hur ridsportens ledare formas av stallmiljö. Tack vare stallmiljöns normer formas barn och unga i sitt ledarskap och får med sig egenskaper från stallet som exempelvis ansvarstagande, effektivitet, noggrannhet och fokus som kan vara viktiga i framtiden. Som ledare inom ridsporten kan denne vara en trygg förebild som är öppen och ödmjuk. Det framkom att ledarskapet inom ridsport är komplext samtidigt som det ger många ledare en meningsfull sysselsättning, där både interna och externa faktorer påverkar barn och unga när de formar sitt ledarskap. Genom att praktisera sitt ledarskap i stallet ökar självförtroendet hos individen och denne kan då ta sig an ledaruppdrag även utanför stallmiljön.

REFERENSER

Litteratur

Blomqvist, C. & Röding, P. (2010). *Ledarskap – personen, reflektionen, samtalet*. Lund: Studentlitteratur AB.

Cardell, D. (2018). Barns ledarskap. *Barn*. Vol 1. ss. 23–39.

Eliasson, I. (2009). *I skilda idrottsvärldar – Barn, ledare och föräldrar i flick- och pojkidrotten*. Avhandling 2009:92 Umeå Universitet, Pedagogiska institutionen. Umeå.

Forsberg, L. (2007). *Att utveckla handlingskraft, om flickors identitetsskapande processer i stallet*. Licentiatuppsats, 2007:43 Luleå tekniska universitet, Institutionen för Pedagogik och lärande. Luleå.

Forsberg, L. (2012). *Manegen är krattad. Om flickors och kvinnors företagsamhet i hästrelaterade verksamheter*. Avhandling. Luleå tekniska universitet, Institutionen för Pedagogik och lärande. Luleå.

Forsberg, L. & Tebeius, U. (2011). The riding school as a site for gender identity construction among Swedish teenage girls. *World Leisure Journal*. Vol 53 (1) ss 42–56.

Forsberg, L. & Abrahamson, L. (Inskickad till Sport in Society 2012). *The horse stable as a leadership school for girls*. I Forsberg, L. (2012). *Manegen är krattad. Om flickors och kvinnors företagsamhet i hästrelaterade verksamheter*. Avhandling. Luleå tekniska universitet, Institutionen för Pedagogik och lärande. Luleå.

Hedenborg, S. (2009). Till vad fostrar ridsporten? En studie av ridsportens utbildningar med utgångspunkt i begreppen tävlingsfostran, föreningsfostran och omvårdnadsfostran. *Educare* (1), 6178.

Hedenborg, S & Thorell, G. (2015). Ridning instructors, gender, militarism, and stable culture in Sweden: Continuity and change in the twentieth century. *The International Journal of the History of Sport*. Vol 32(5) ss. 650-666.

Hedenborg, S. (2016). *Idrottsvetenskap – en introduktion*. Lund: Studentlitteratur AB.

Koren, E & Træen, B. (2003). Jenter og hest. Stallen som arena for sosialisering og mestring. *Tidskrift för ungdomsforskning*. Vol 3(2) ss.3–26

Karlsson, M. (2015). Ridning skapar framtidens ledare. *Dalarnas Tidning*. 9 mars.

Nikku, N. (2005). Stallkulturen som arena för flickors identitetsskapande. *Sociologisk Forskning*. vol. 42(4), ss.29–34.

Redelius, K. (2002). *Ledarna och barnidrotten – idrottsledarnas syn på idrott, barn och fostran*. Doktorsavhandling. Lärarhögskolan. Stockholm: HLS Förlag.

Redelius, K., Auberger, G. & Bürger Bäckström, C. (2004). *Unga ledare sökes*. Stockholm. Riksidrottsförbundet.

Thorell, G. (2017). *Framåt marsch! Ridlärarrollen från dåtid till samtid med perspektiv på framtid*. Doktorsavhandling. Utbildningsvetenskapliga fakulteten. Göteborgs universitet.

Thedin Jacobsson, B. (2015). *Vilka stannar kvar och varför? En studie om ungas föreningsidrottande under uppväxtåren*. Avhandlingsserie. Stockholm. Institutionen för idrotts- och hälsovetenskap. Gymnastik- och idrottshögskolan.

Waerner, T. (2016). *Ridsportens ledarskap – en utmaning. En intervjustudie av nio ledare inom ridsporten*. Magisterexamen. Samhällsvetenskapliga fakulteten. Umeå Universitet.

Internet

HästSverige (2013). *Hästen – en samhällsaktör att lita på*. Tillgänglig: <https://hastsverige.se/hast-manniska/hasten-i-samhallet/> [2019.11.17]

Hästnäringens Nationella Stiftelse (2016). *Hästnäringen i siffror*. Tillgänglig: <https://hastnaringen.se/app/uploads/2018/12/hastnaringen-i-siffror-viktigare-an-du-tror-2018.pdf> [2020.03.27]

Riksidrottsförbundet (2009). *Idrotten vill – en sammanfattning av idrottsrörelsen idéprogram*. Tillgänglig: <https://www.sisuidrottsutbildarna.se/globalassets/sisu-idrottsutbildarna/dokument/idrottens-himmel-o-helvete/idrotten-vill-kortversion-webb.pdf> [2020.03.06]

Riksidrottsförbundet (2018). *Om Riksidrottsförbundet*. Tillgänglig:
<https://www.rf.se/omriksidrottsforbundet/> [2020.01.27]

Svenska Ridsportförbundet (2012). *Ridsporten vill*. Upplaga 3. Kolbäck
https://old.ridsport.se/ImageVaultFiles/id_8/cf_559/Ridsporten_vill.PDF

Svenska Ridsportförbundet (2019). *Ledarutbildning*. Tillgänglig:
<https://www.ridsport.se/Utbildning/Ledarutbildning> [2019.11.17] A

Svenska Ridsportförbundet (2019). *Ungdomsledare*. Tillgänglig:
<https://www.ridsport.se/Utbildning/Ledarutbildning/Ungdomsledare/> [2019.11.17] B

Svenska Ridsportförbundet (2019). *CUS – Centrala ungdomssektionen*. Tillgänglig:
<http://www3.ridsport.se/Ungdom/CUS/> [2019.11.17] C

Svenska Ridsportsförbundet (2015). *Ung i ridsport*. Tillgänglig:
<https://old.ridsport.se/Ungdom/Ungiridsporten/> [2020.01.27]

Svenska Ridsportförbundet (2016). *Framtidens svenska ridskola, utbildning och hästhållning i framkant*. Strömsholm. Tillgänglig:
https://old.ridsport.se/ImageVault/Images/id_14164/scope_0/ImageVaultHandler.aspx
[2020.03.03]

DISTRIBUTION:

**Sveriges Lantbruksuniversitet
Enheten för hippologutbildning
Box 7046 750 07 UPPSALA
Tel: 018-67 21 43**

**Swedish University of Agricultural Sciences
Unit for Equine Science
Box 7046 750 07 UPPSALA
Tel: +46-18 67 21 43**
